

# Wat hebben we aan experts?

Ziet u door de bomen het bos nog? Het leven lijkt steeds complexer te worden, de keuzes steeds moeilijker. We worden overspoeld door informatie en door verzoeken om nog meer keuzes te maken. De vraag naar expertise op vele terreinen is dan ook groot. In deze wereld floreert de expert.

Een belangrijke rol die experts hebben is om te voorspellen hoe bepaalde beslissingen zullen uitpakken. Medische specialisten moeten zich een beeld vormen van de mogelijke gevolgen van behandelingen. Investeerders nemen beslissingen op basis van voorspellingen over de ontwikkeling van de economie. En voorspellingen van recidive door reclasseringsdeskundigen zijn medebepalend voor het soort toezicht en begeleiding waartoe besloten kan worden.

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is er systematisch onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de voorspellingen van experts. Het resultaat is paradoxaal: Experts weten veel, maar voorspellen slecht.

Dit leidt tot twee vragen. Ten eerste, hoe kan het dat experts veel weten, maar slecht voorspellen? En ten tweede, zijn er betere voorspellingen dan die van experts?

Om met de eerste te beginnen, cognitief psychologen zoals Camerer en Johnson suggereren dat dit komt omdat experts zogenaamde *configural rules* gebruiken, die vaak foutief blijken te zijn, maar die niet worden verbeterd door gebrek aan goede feedback. Een voorbeeld van een (verzonden) configural rule is: "De persoon zal weer inbreken als hij verslaafd is aan heroïne, en als hij alleenstaand is, tenzij hij programma X ondergaan heeft in kliniek Y, en wel vóór 2005 (het jaar waarin alle goede begeleiders zijn vertrokken)."

Configural rules worden gebruikt omdat ze eenvoudig zijn, eindeloos verfijnd kunnen worden, en omdat hun gebruik voorkomt dat er lastige trade-offs gemaakt moeten worden (hoeveel moet factor X meetellen ten opzichte van Y?). Verder leveren ze een 'causaal verhaal' op dat plausibel klinkt en dat is prettig op de tv.

Helaas zijn ze vaak inaccuraat, want ze zijn meestal gebaseerd op kleine steekproeven waarin aan recente voorvallen een te groot gewicht wordt toegekend (*recency bias*). Daarnaast zijn deze rules heel gevoelig voor kleine fouten in de specificatie. Experts blijven echter vasthouden aan inaccuraat configural rules omdat er vaak slechte feedback is.



**BAUKE VISSER**

Hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en directeur van het Tinbergen Instituut

Dus volgens psychologen kunnen experts niet beter. Economen wijzen erop dat soms experts niet beter willen. Stel dat u een expert bent op het gebied van sociale integratie, werkgebied Rotterdam. U bent sociaal voelend, heeft het beste voor met de stad en bent geen xenofoob of racist. U bent tot de stellige overtuiging gekomen dat het helemaal misloopt in verschillende wijken, en na rijp beraad denkt u dat radicale acties onvermijdelijk zijn geworden, precies die acties die een xenofoob zou voorstaan. Wat doet u? Als u zegt wat u echt denkt, dan loopt u een groot risico versleten te worden voor een xenofoob. Dat stigma vindt u sowieso niet prettig, maar het zou ook kunnen betekenen dat er in de toekomst minder naar u geluisterd wordt ("daar heb je die xenofoob weer").

Dan toch maar liever een wat rooskleuriger beeld schetsen van de actuele situatie, het advies wat afzwakken, en een wat politiek correcter geluid laten horen. Resultaat: u komt willens en wetens met een 'slechte' voorspelling, niet omdat er cognitief iets mis met u zou zijn, maar omdat u er geen belang bij heeft met uw 'beste' voorspelling op de proppen te komen.

Zijn er betere voorspellingen dan die van experts? Er zijn grofgezegd twee methodes om met behulp van data tot een voorspelling te komen. De data kunnen worden voorgelegd aan een expert op een bepaald terrein, en hij kan vervolgens met zijn beste inschatting komen. Of met behulp van de data kan een eenvoudige statistische relatie worden bepaald, bijvoorbeeld een regressievergelijking. Dit levert een statistische voorspelling op. Lange tijd heeft men gedacht dat de kwaliteit van de voorspelling van de expert in elk geval zo goed is als die van een statistisch model. Onderzoek in de meest uiteenlopende gebieden heeft aangetoond dat bijna altijd het tegenovergestelde het geval is: de kwaliteit van de inschatting van de expert is slechter dan die van de meest eenvoudige statistische modellen. Een eenvoudig lineair verband met drie of vier variabelen is meestal al superieur aan een expert. Er is maar één uitzondering: als er iets gebeurd is dat zo onwaarschijnlijk is dat het nooit opgenomen zou worden in een statistisch model, maar de expert heeft er wel weet van, dan kan hij met een betere voorspelling komen dan het model. Voorbeeld: voorspelling van de verkeersstromen op belangrijke wegen in New York op 11 september 2001.

Wat is de conclusie? Luister veel naar experts, maar vervang hun voorspellingen door die van simpele modelletjes.

SINDS 1916